September 2005

"Esimesel septembril on alati ilus ilm! Ehk ütleks keegi, kes seal üleval ilma reguleerib?" ütles tarkusepäeval koolijuht Lauri Leesi. Eks seda ole märganud teisedki. Juba augusti keskel tavatses mu keskmine poeg prognoosida: "Pane tähele, nii kui kool algab, läheb ilm ilusaks!"

Mõnikord ei ole sügiskuu algus mitte lihtsalt kaunis, vaid ka lõunamaiselt palav (1992. aastal 28 kuni 30 °C!).

Sel aastal ei vedanud mitte ainult vanahärradel (paarituil aastail on eriline suvi vanadaamidel), vaid kõigil kaasmaalastel: kalendrisuvi lõppes teatavasti 23. kuupäeval, klimatoloogiline sügis ei tahtnud aga kuidagi saabuda! See on teatavasti aeg, kui ööpäeva keskmine õhutemperatuur langeb püsivalt alla 12 °C.

Pikaajaline prognoos septembriks – keskmisest veidi soojem ja kuivem ilm – ei täitunud. Ametlik esimene sügiskuu oli ootamatult väga soe ja kuiv. Palavamat septembrit on Tartumaal olnud alates 1866. aastast vaid neli korda (rekordiks 1934. a september 14,7 kraadiga, nüüd 13,2 °C).

Kuu lõpus kokkuvõtteid tehes sedastasid meteoroloogia ja hüdroloogia instituudi klimatoloogid, et kogu riigi keskmine õhutemperatuur oli 13 °C ehk 2,3 kraadi normist kõrgem. Merevesi polnud just supluseks paras, aga siiski selline, et hoidis saarte õhu soojana (Vilsandil 15,2 °C). Palju jahedam oli kirdes (Jõhvist Jõgevani 12,3 °C). Öökülmad hakkasid näpistama alles alates 17. kuupäevast, päevast, kui põhja pool paukus pikne ning maa oli rahest valge.

Loodus paistis olevat omadega sassis: sookured pakkisid kohvreid juba esimesel kümmepäevakul, kuigi puud olid rohelised. Aedades kukkusid kohati õitsema isegi õunapuud ja maasikad, niitudel kullerkupud!

September suutis üllatada ka kuivusega. Lapsest saati olen seda kuud seostanud sageli ebameeldiva mudase kartulivõtuga, nüüd oli maad raske kaevata – kuivuse tõttu. Esimesel dekaadil ei sadanud pea kuskil, tõsisem vihm saabus alles 12. septembril.

Teine kümmepäevak oli aga siinseal isegi keskmisest sajusem.

Kui Eesti vihmakogused kokku rehkendati, selgus, et keskmiselt sai riik vett juurde 29 mm ehk 39% normist. Ristna ja Vilsandi jäid päris kuivale (3 ja 7 mm!), korralikumalt said kastetud Türi (43 mm) ja Tõravere (42 mm).

Vilsandi nägi sügiskuul vähe vett, aga palju vilet, sest tuulist ilma oli päris sageli. 14. septembri õhtul lendasid Pärnus puuoksad, paljudele tuletas see meelde jaanuariputuse õudust.

Rahutu oli ka ilmaruum: õige mitmel päeval (9. kuni 13.) esines tugevaid magnettorme, häiritud oli isegi kosmoseside. Taevast tulevärki sai näha paaril ööl.

Pärast seda, kui orkaan Katrina oli New Orleansi linna vaeseomaks räsinud, on tekkinud suurem huvi suurtormide vastu.

Rita lähenemist reklaamiti nagu telefilmi "Perenaised hädas" tulekut: "Ta tuleb 2 päeva pärast!", "Ta on homme siin!" jne. Põhjust jälgimiseks muidugi oli – lähenev uus kõrgeima kategooria orkaan tekitas mõistetavat hirmu. Õnneks taltusid mõlemad maale jõudes ruttu: esimene neist 4. ja teine 3. kategooria orkaaniks. Põhjuseks see, et troopilised orkaanid saavad jõudu vaid soojalt merelt, niiskest õhust.

Oktoober 2005

"Palun lülita päike sisse, sest meie majas lülitati keskküte välja ja vanaemal on külm!" – nii kirjutas Vene taevaisale kolmanda klassi tüdruk Raja. Argumenteeritud soov võeti kõrgemal pool arvesse ning kogu Ida-Euroopa sai oktoobris näha haruldaselt palju selget ilma.

Tartu-Tõravere ilmajaama andmeil kogunes päikesepaiste tunde 148, peaaegu kaks korda enam kui keskmiselt oktoobrikuus. Raske uskuda, aga sama päikseline oli 2000. aasta südasuvine juuli!

"Vahetame ilmad ära!" pakkusid šveitslased, kelle juures tehti rahvusvahelisi kiirgusmõõturite võrdlusi. Paari nädala jooksul oli Eesti ilm säärasteks ettevõtmisteks märksa sobilikum (s.t selgem) kui sealsete Alpide keskel.

Tavaline valimisteaegne sopp ja pori jäi seekord ilmataadil saatmata. Üleüldse oli kohalike valimiste kuu

ebaharilikult mahe. Aga ikka vaid ilma poolest. Meenutagem: kolm aastat tagasi oli näiteks valimistepäev jube kiilasjäine, libastus nii valijaid kui valitavaid. Suurem osa viinakuust oli aga vingelt vilu ning lumine.

Soe seeniorkodanike suvi, mis algas septembris, jätkus poole oktoobrini. Eriti mõnus oli kuu esimene kümmepäevak: viimase poole sajandi jooksul on see soojem olnud vaid 1985. aastal. Võrus kerkis elavhõbe kraadiklaasis teisel kuupäeval lausa suvise 20,4 kraadini. Keskmisest veidi jahedam oli vaid kuu lõpukolmandik, kui sadas lund ja lörtsi.

Oktoobri keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati 7,5 °C, mis on normist 1,6 kraadi võrra kõrgem näit. Nagu ikka sügiseti, oli soojem saartel (Vilsandil 10,9 °C), jahedam aga Pandivere kõrgustikul (Väike-Maarjas 6,5 °C).

Tüüpilised sügisilmad saabusid alles 24. kuupäeva paiku, kui maa oodatult lörtsi ning lumega kattus. Paljud uljad raskejalgselt gaasipedaalile vajutanud autojuhid leidsid end kraavist. Kas tõesti algabki too kardetud karm talv?! küsisid hirmunud kaaskodanikud kooris. Õnneks siiski ei alanud: lõuna pool püsisid põllud valged vaid paar päeva, põhjas aga oli pea veerand riigist lume all kuni novembrini välja.

Viinakuu esimene pool oli harjumatult karske. Nii esimeses kui teises kümmepäevakus saadi taevamärjukest Eestis keskeltläbi vaid 6 mm ümber! Mitmel pool (Tallinnas, Tartus, Võrus ja Ristnas) tuli vihma 20 päevaga 3 kuni 5 mm – päris sügispõud kohe. Aednikud hakkasid puid-põõsaid kastma, et need talvekülmi paremini taluksid. Kuna kuu lõpp oli keskmisest sajusem, siis rehkendati Eesti keskmiseks sademetehulgaks 88% kuunormist ehk 59 mm.

Osutus, et kõige sajusem paik oli Kihnu saar (80 mm), kõige kuivem aga Võru 41 millimeetriga.

Oktoober oli välismaal õige tuuline. Kui meil oli vaid üks korralik

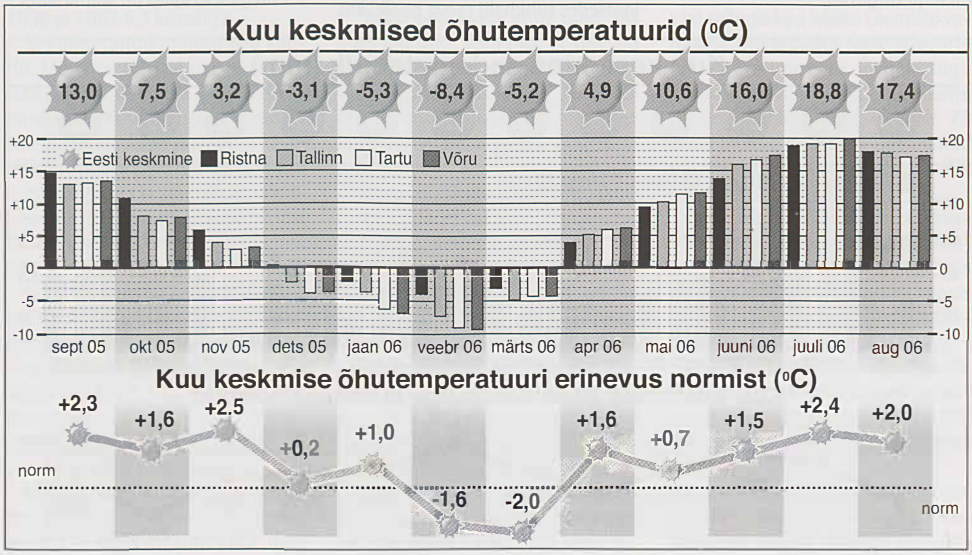

sügis- ning üks talvetorm (lumega), siis pea iga päev ja igalt poolt tuli teateid orkaanidest või taifuunidest. Neist Kariibi mere Wilma jõudis mõne tunni olla erakordselt võimas fuuria, enne kui maale jõudes taltus.

Atlandil sai ladina tähtedega nimekiri esimest korda otsa (1933. aastal oli samuti 21 kõvemat tormi, kuid siis ei pandud neile veel nimesid). Kaks uut tormi said nimeks Alpha ja Beta. Kuu eripäraks oli samuti asjaolu, et troopiline torm nimega Vince tekkis 3 kraadi jahedamates vetes, kui neil tavaks, ning võttis suuna mitte Ameerikasse, vaid Portugali. Satelliitide-eelsel ajal poleks teda märgatud ega nimekirja torgatud.

November 2005

Mõnel aastal tundub üpris veider, et novembrit kutsutakse talvekuuks. Viimastel aastatel sobib talle hoopis enam porikuu nimi.

Nüüd õigustasid mõlemad nimed end pooltel päevadel – talve moodi keeras ilm alles kuu keskel. Enamasti kõlbas tema iseloomustamiseks kasutada samu sõnu nagu 1929. a Postimehes: "Taevas on ühtlases pilves, nagu halli pakkimise paberisse mähitud, maapind mustab üliniiskusest...Sõiduteel aga liimerdab pori, mida vuravad mootorsõidukid nii ohtralt igas suunas pritsivad ning iga kodaniku kehakatte omapäraseks kirjuks täpivad... Meeleolugi on langenud. Ka linnas vaadatakse igatsedes tuhkhalli taeva poole, kas ei hakka kord külmataat lund puistama. Asjatundjad ütlevad koguni, et nii sooja sügist pole varem olnudki."

Tol kaugel aastal, muide, oli novembri keskmine õhutemperatuur Tartus täpselt samasugune kui tänavu (2,9 °C), sademeid tuli aga siis tunduvalt rohkem: 58 mm praeguse 34 vastu. Sellest ilmselt ka kurtmine "üliniiskuse" pärast.

Kolmveerand sajandi tagune sügis oli tõesti harukordne, sest kolme ametliku sügiskuu (september-november) keskmine õhutemperatuur oli 7 kraadi, soojemad sellest olid tollases Tartu mõõtereas (s.t alates 1865. aasta detsembrist) vaid 1878 ja 1924 (7,5 °C).

Praeguseks ajaks on kliima sooje-

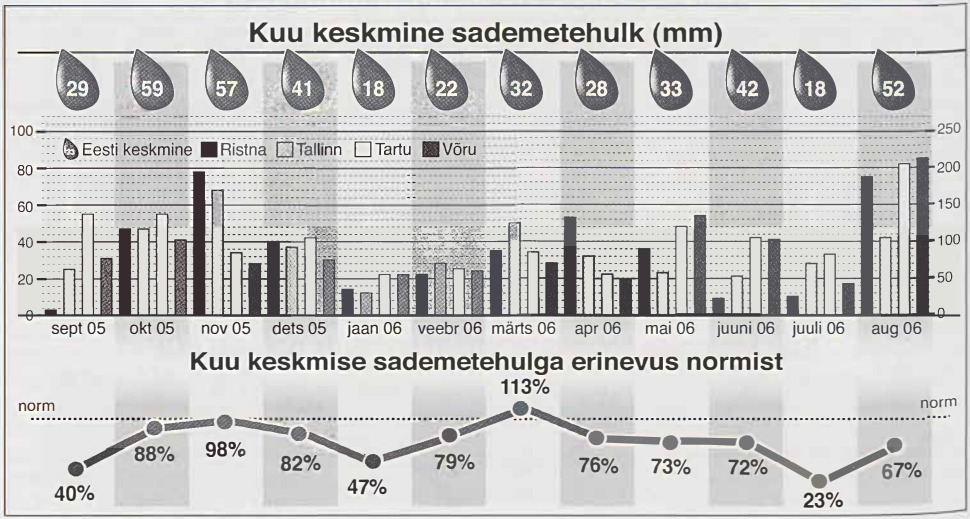

	MAKSIMUM-TEMPERATUUR	KUUPÄEV/ JAAM	MIINIMUM-TEMPERATUUR	KUUPÄEV/ JAAM	MAKSIM SADEMED ÖÖPÄEVAS	KUUPÄEV/ JAAM
Sept 2005	25 °C	7./Võru	-2,7 °C	17./Jõgeva	21 mm	13./Pärnu
Okt 2005	15,6 °C	8./Kihnu	-7,5 °C	25./Jõgeva	49 mm	26./Kihnu
Nov 2005	12,3 °C	2./Võru	-10,7 °C	27./Valga	41,1 mm	15./Sõrve
Dets 2005	7,4 °C	12./Ristna	-18,7 °C	27./Jõgeva	12,8 mm	19./Jõhvi
Jaan 2006	5,0 °C	12./Vilsandi	-32,0 °C	20./Mustvee	6,9 mm	3./Tartu
Veebr 2006	4,2 °C	1./Sõrve	-29,4 °C	7./Võru	8,9 mm	28./Tallinn
Märts 2006	10,2 °C	30./Valga	-23,9 °C	8./Kuusiku	19,0 mm	29./Tallinn
Aprill 2006	20,1 °C	29./Lääne-Nigula	-5,0 °C	23./Jõgeva	16,0 mm	1./Lääne-Nigula
Mai 2006	24,8 °C	7./Pärnu	-4,8 °C	17./Kuusiku	20,6 mm	24./Valga
Juuni 2006	31,6 °C	21./Narva-Jõesuu	0,4 °C	9./Jõgeva	42,1 mm	23./Pärnu
Juuli 2006	35,1 °C	9./Võru	1,8 °C	21./Jõgeva	37,8 mm	30./Lääne-Nigula
Aug 2006	28,4 °C	6./Kuusiku	2,9 °C	1./Jõgeva	30,8 mm	4./Pärnu

nemine (?) viinud 1929. aasta tulemuse kuhugi teise kümnesse, seevastu trügis tänavune sügis oma 7,8 kraadiga neljandaks! Soojemad on leitud olevat 1934 (8,7 °C) ning 1938 ja 1967 8,3 kraadiga.

Ei külmetanud mardid ega kadrid. Mõlemal tähtsal päeval oli ilm suhteliselt soe. Seega pidanuks vanarahva tarkuse järgi jõulud soojad tulema. Kogu Eesti novembri keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis 3,2 kraadi, pikaajalisest keskmisest ehk normist 2,5 kraadi kõrgem näit.

Kõige soojem oli endiselt jäävaba mere ääres ((Ristnas 5,9 °C), jahedam aga ikka riigi külmapooluse Jõgeva kandis (Väike-Maarjas 2,4 ja Jõgeval 2,5 °C). Üksikute päevade temperatuurid kõikusid +12,3 (hingedepäeval Võrus) ja –10,7 °C (27. novembril Valgas) vahel.

Meie sünoptikud olid rõõmsad, sest nende lumise talve alguse ennustus – suurem lumesadu ning külma saabumine 17. novembril – läks täkkesse. Kui Tartu kant ei saanud kuu lõpuni üle 5 cm lund, siis kohati tuli seda nagu kotist: Sakala kõrgustikule kolm korda enam.

"Maal oodatakse enne lund, siis alles jõulusid. Võib olla, et tulevad korraga. Siis oleks rõõm kahekordne," kirjutas Postimees 76 aasta eest. Nüüd jäi loota, et see valge kiht jääb maad ikka pikemalt katma.

Samas ei taheta kõva külma (kuigi on teada, et pakase ajal kannatavad peale inimeste ka pisikud). Sageli on sooja sügise järel tulnud "normikohane" talv, kuid on ka hoiatavaid näiteid päris lähiajaloost: sooja 1978. aasta sügise kannul saabus rekordiliselt karm jõulukuu (keskmise temperatuuriga Tartus –19,9 °C, aasta viimasel päeval Narvas koguni –42,6 °C!).

Sademetega november ei üllatanud, oli ses mõttes keskeltläbi päris tavaline kuu (Eesti keskmine 58 mm, norm 1 mm võrra kõrgem). Siiski ainult "keskeltläbi", sest paiguti olid taevast tulnud veekogused vägagi erinevad: Sõrves 93, Võrus seevastu vaid 28 mm.

Muidu Eesti suhtes sõbralik ilmataat mängis kuu keskel Ülemiste vanakest, ähvardades meie kuurortlinnad ära uputada. Õnneks lugu piirduski ähvardusega. Suur kahju jäi tegemata. Muide, viimase 72 aasta jooksul on üleujutus tabanud pärnakaid 30 korral, enamasti just novembris.

Meie ilm oli muu maailmaga võrreldes suisa lust ja lillepidu. Toosama sügistorm nimega Olaf, mis meid vaid kõvasti ehmatas, rappis lääne- ja põhjanaabreid päris korralikult.

USA keskosariikides märatses üle 40 tornaado, hiljaks jäänud tormide põhilisest tegevusajast – suvest, see-eest tigedad, tappes kümneid inimesi.

30. novembril lõppes ametlik orkaanide hooaeg Atlandil. Kahekümne kuuest nimega troopili-

sest tormist tegutses novembris kolm – Gamma, Delta ja Epsilon. Tavapärane nimekiri sai teatavasti otsa 22. oktoobril, kui areenile astus Alpha.

Nendest 26st (keskmine tormide arv on sealkandis 11) oli orkaane 13, neist omakorda kõrgemat, viiendat kategooriat vääris kolm fuuriat: Katrina, Rita ja Wilma.

Novembris oli kõige kõvem tegija Gamma, mis tappis Kesk-Ameerikas ligi poolsada elanikku.

Kuu lõpul tekitasid lumemõllud kaose Lääne- ja Kesk-Euroopas. Hollandis venisid autoummikud 70 kilomeetri pikkuseks. Ei saanud lennukid lennata ega laevad ujuda.

Detsember 2005

Detsember oli igati normikohane: oli lund, peaaegu pakastki, jõulud valged.

Mis sa hing ikka veel igatsed.

Aga nagu alati ilma puhul, pole see "normaalne" sugugi võrdne "tavapärase" või "harilikuga". Igal aastal, igal kuul on oma isikupära. Näiteks Tartumaal oli jõulukuu esimene kolmandik veidi külmem keskmisest, teine seevastu oli 4 kraadi soojem, kuu lõpp jällegi külmem. Kokkuvõttes aga päris normilähedane. Sama lugu oli ka sademetega: detsembri algus ja lõpp kuivemad, keskel sajusem, kokku aga saadi täpselt keskmine taevase vee hulk: 43 mm.

Kõhedust tekitasid muidugi inglaste varasemad ennustused külma talve tulekust (muide, neil oligi detsember kaunis külm). Meedia võimendas nende prognoosi üle – hoiatati viimaste aastate külmima talve eest. Viimane aastakümme oli aga teatavasti väga soe.

Eestimaal on aastasadu pakaseks peetud vähemalt 25-kraadilist külma, siis jäid ka väikesed linnalapsed koolist koju. Nüüd võis lehest lugeda, et "suusatajad võistlesid Haanjas kümnekraadises pakases!". Ajad muutuvad ja meie koos nendega, nenditi juba antiikajal.

Tavapäraselt oli detsember soe mere ääres (Vilsandil oli kuu keskmine õhutemperatuur +0,8°C), külmapoolusel Jõgeval aga jahedam (–4,3 °C). Viimases paigas mõõdeti 27. detsembril ka kuu kõige madalamaks temperatuuriks –18,7 °C.

Terve riigi keskmiseks temperatuuriks arvutati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis –3,1 °C, mis on 0,2 kraadi võrra kõrgem normist. (Meenutagem, et mitte kuigi ammu, 1978. aastal oli jõulukuu "siberlikult" pakaseline: keskmine õhutemperatuur oli tollal –10,7 °C. Aasta eelviimasel päeval langes Narvas piiritus kraadiklaasis isegi 42,6 miinuspügalani!)

Sademeid lume, lörtsi ja vihmana tuli Eestis keskmiselt 41 mm, mis teeb normist 81%. Riigi idaäär oli kontrastne: Narva-Jõesuus 59, Võrus 30 mm.

Jõulude ajal oli kõikjal maa valge, läänes küll pigem valkjas, ida pool kaetud aga ligi paarikümne-sentimeetrise kihiga. Seega jäi viimane must jõul Tartumaal 14 aasta kaugusele, neli aastat viiest on olnud rõõmsalt valged. (Inglased on Londonis näinud viimase 46 aasta jooksul lumehelbekesi langemas vaid kuuel korral!)

Aastavahetusel läks pilt nutusemaks nii meie läänes kui idas. Viimased päevad olid tuulised, sadas lörtsi, lund, nii tavalist kui jäävihma. Kõik see tegi teed-tänavad tattlibedaiks, nagu autojuhid tavatsevad väljenduda.

Jaanuar 2006

Mitmel jaanuarikuul ja just viimastel aastatel on ilmataat näidanud end sugugi mitte tasakaaluka vanahärrast õhuvalla peremehena, vaid pigem kapriisse ja võimuka matroonina. Kord upume vihmapisaraisse, siis külmume jäise tuule käes, mõne tunniga võime sattuda kevadisest soojast siberlikku pakasesse.

Poole jaanuarini püsis vähemalt idapoolses Eestis ideaalne talv, vaid lund oleks võinud rohkem olla. Tõnisepäeval, 17. jaanuaril ehk taliharjapäeval alanuks nagu talve teine, külmem pool. Kuueks päevaks keerati külmakraanid päris valla. Piiritusesammas kraadiklaasides langes harjumatult madalale, Mustvees näiteks 20. kuupäeval 32 miinuskraadini. Maanteedel registreerisid automaatjaamad veelgi kangemaid näitusid.

Asja tegi hullemaks vinge tuul. 19. jaanuari hommikul oli näiteks Valgas õhutemperatuur –29,3 °C, tuule keskmiseks kiiruseks mõõdeti

Jaanuar 2006. Audentese erakooli Tartu filiaalis pidasid koolilapsed külmapüha.

5,7 m/s. Sealsete elanike nägudel oli aga tunne, otsekui näpistaks 36-kraadine pakane. Seda viimast näitajat kutsutakse tajutavaks temperatuuriks (ehk tuule-külma indeksiks, ingl k *windchill*). Toda temperatuuri on võimalik näha ka EMHI kodulehel ilmaandmete tabelites. (Teade sotsiaalministeeriumile: et −5° juures õpilane tunneks vähemalt −20 kraadist pakast, peaks tuule keskmine kiirus olema tormilähedane!)

Riietumine ei jõudnud mitte ilmaga sammu käia: kõige pakaselisemal ajal nägin Viru väljakul looridesse mähitud peaga neidu, kes kindaga varjas paljast naba. Saatjaks sinkja kiilaspeaga noorhärra. Dotsent Herman Mürk märkis kunagi biometeoroloogia kursusel, et −25 kraadi juures saavad palja peakoluga tervist kahjustamata käia vaid puupead. Riskantne testimisviis.

Inimeste mälu on lühike. Paljudel on meelest läinud, et viimati oli pea samasugune käänuline jaanuar alles kolm aastat tagasi. Mäletate: Otepää MK etapi eel langes temperatuur 12 tunniga sulast −34 °C-ni ja siis sama ajaga tagasi nulli!

Viimase poolsajandi karmim pakane oli aga 1987. aasta jaanuaris, kui 4. kuni 14. kuupäevani kõikusid minimaalsed õhutemperatuurid Tõraveres −30 ja −35,4 °C vahel. Elu oli päris kriisisituatsiooni lävel. Õnneks oli tollal tuul nõrk. Too jaanuar ongi jäänud ka Eesti kõige külmemaks kuuks (Tartus −16,9, Narvas koguni −18 °C).

Ja, uskuge või mitte: kahe aasta pärast saabus kõige-kõige soojem näärikuu (Tartus +0,6 °C)!

Jaanuarikuu lõpul saadeti aga läänest Eestisse ja Soome päästev tsüklon ning külm taandus. Ennastohverdav tegu, sest muu Euroopa kannatas edasi tõeliselt tapva pakase käes.

Kuna kuu algus oli 4 kraadi normist soojem, siis kuu keskmine tuli isegi tavalisest kõrgem, usu või mitte. Eesti keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati −5,3 °C, mis on kraadi võrra soojem normist! Külm oli Võrus (−6,9 °C), soe saartel (Sõrves −1,9 °C).

Sademeid nii tahkel kui vedelal kujul tuli riiki keskmiselt 18 mm ehk pool normist. Vaid Narva-Jõesuu sai 29 millimeetriga kuunormi peaaegu täis.

Aasta esimesel päeval sai Sydney uueks kuumarekordiks 44,2 °C. Jaapan uppus sõna otseses mõttes lumme: kohati oli seda üle kolme meetri. Lume raskuse all purunesid katused nii Jaapanis kui Vene- ja Saksamaal.

Tartu-Tõravere kiirgus-baasjaama sõsarad Antarktikas panid juba kirja südasuvised temperatuurid: Amundsen-Scott'is lõunanabal −30 °C ja rannikul Syowa jaamas −4 °C.

Veebruar 2006

Veebruar on üks lühike kuu, mis püüab loomulikult igati tähelepanu äratada. Karel Čapek hoiatas: "Ta paistab kõigi ülejäänud kuude seas silma oma salakavalate vempudega: olge tema suhtes ettevaatlik."

Küünlakuu esimene kümmepäevak oli tõesti meeldejääv: viimase poolsajandi jooksul on vaid viiel aastal see aeg külmem olnud! Dekaadi keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis –13,1 °C (pikaajaline keskmine ehk norm on –6,7 °C). Viimati oli too periood veelgi külmem üpris hiljuti: 1996. aastal (–14,4 °C). Võrus mõõdeti 7. kuupäeval kuu madalaimaks temperatuuriks –29,4 kraadi. Mitmel pool külmutati inimeste pangaarved, täpsemalt – tardusid raha-automaadid.

Edasi külmataadi ind rauges ning kokkuvõttes saavutati kogu kuu keskmiseks vaid –8,4 °C, mis on kaks kraadi normist madalam näit. Külm oli idapiiril (Narva-Jõesuus näiteks –10,2 °C), soojem läänes (Vilsandil –3,8 °C).

Ka lume poolest oli veebruar "nagu muiste": isegi saared said kuu algupoolel lumevaiba alla sooja, kõrgustikel ulatus see hiljem juba 40 sentimeetrini.

Sademeid, enamasti tahkel kujul, tuli alla normi ehk 22 mm (norm 28 mm).

Sel aastal pole olnud kartustki, et suusamaratonid lume puudusel pidamata jääksid. Ja põnevust jätkus

Näpistavale külmale vastu.

nii Torinos olümpial kui ka Tartu maratonil. Näiteks arutasid ajakirjanikud: "Kas parema suusaga võinuks Olle Rezacit lüüa?" (Telepildist jäi küll mulje, et stardipaigas oleks seda saanud teha ka vasakuga!)

Itaalias lisas võistlustele lõunamaist vürtsi ilmastik. See oli muidugi varem teada – ega muidu olnuks võistluspaikades automaat-ilmajaamu kolm korda rohkem kui Eestis, nimelt 66.

Nagano olümpial ütles Vene telereporter: "Põnevusega ootame naiste laskesuusatamist. Kõike võib ette tulla, kui kokku saavad kaks väga muutlikku nähtust: Jaapani ilmastik ja naised!" Egas Torino ilm Nagano omast palju erinenudki. Meeste 4 x 10 km teatesuusatamise algus paksus udus meenutas varjuteatrit (Lembitu Kuuse kena võrdlus). Suureks probleemiks oli endiselt, keda, kus ja kuidas määrida. Sadas kõike – lumest vihmani.

Šveitslased valmistusid olümpiaks teaduslikul alusel, sest nende suusakoondise etteasted olid juba mitu aastat niruvõitu olnud. Davosis asuva lume ja laviinide uurimise instituudi hoovile püstitati hoone, kus tegeldi vastavate uuringutega. Minu küsimuse peale, kas seal uuritakse lume omadusi või suuski, küsiti vastu, kust ma pärit olen. Ja seepeale vaid: "Sorry, secret!"

Venemaad tabas järjekordne külmalaine. Moskvas võeti energia säästmiseks laialdaselt kasutusele külmikud Rossija (produktid kotis akna taga). New York sai aga kirja uue lumesaju rekordi: 68 cm (Eesti rekord on 97 cm 1924. a Pagarilt Virumaalt).

Belgias soovitatakse vähem kütta: 10 000 elanikku aastas surevat õhu saastatuse tõttu.

Kesk-Kanadas olid teed libedad – kahes ahelkokkupõrkes mõlgiti üle 120 auto.

Märts 2006

"Kas see ongi kuulus kliima soojenemine?! Juba teist aastat on märts talvekuu!" Jne, jne. Puudub veel, et küsitakse: kas me sellist kevadet siis tahtsimegi?

Rahvas on imelik. Kui on märtsid lumised, meenutatakse hardumusega aegu, mil lumikellukesed õitsesid teatripäeva paiku, kui on aga veebruarist saadik plats puhas, kurdetakse tõeliste, lumerikaste talvede kadumise üle. Vaat kus vanasti ikka...

Tõepoolest, nagu mullugi saabus klimatoloogiline varakevad koos lume kiire kahanemise ja õhusooja kasvuga alles kuu lõpupäevil. Väike ninanips mudelitele, mis paari nädala eest ei tahtnud soojalainest veel mõeldagi, s.o. arvutadagi.

Eesti keskmine õhutemperatuur oli esimesel kümmepäevakul vaid –8,3 °C, neli kraadi madalam pikaajalisest keskmisest ehk normist. Tavapärasest külmem oli ka teine dekaad. Kuigi lund sadas veidi ka kuu lõpukolmandikul, kahanes vahepeal poole meetrini paksenenud lumevaip vihmade ning sula mõjul aprilliks paarikümne sentimeetri võrra. Kaugel pole aeg, kus jäävabaks saab kogu Eesti meri ja pind!

Kui meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis märtsikuu ilmaandmed kokku võeti, selgus, et keskmiseks õhutemperatuuriks tuli –5,2 °C (norm –3,2 °C). Külm oli endiselt Pandivere kõrgustikul (Väike-Maarjas –6,5 °C), saartel aga märksa soojem (Vilsandil –2,8 °C).

Sadas veidi enam kui harilikult ehk 32 mm (norm 28 mm). Suurima sahmaka sai pealinn – 50 mm, seda suurelt tänu 29. märtsile, mil Harkus kogunes mõõdunõusse 19 mm vett. Kõige kuivemas paigas, Ruhnus oli taevast tulnud vett pea poole vähem ehk 26 mm.

Nagu lund, nii oli ka päikesepaistet palju. Lõuna-Eesti sarnanes paljus Alpidega. Puhas lumi peegeldas ultraviolettkiirgust tagasi peaaegu võrdselt päikeselt tulevaga, nii et suusatajail päevitus ka lõuaalune.

Korjusepäev, 12. märts olevat üks neid päevi, kus puupunnid ja sitajunnid hakkavad päikest vihkama. Ja seda viimast kraami tuleb kevaditi lagedale üpris suurtes kogustes. Tartus tehti 7 aastat tagasi arvutus, mille kohaselt aastaseks koerajunnide saagiks saadi 60 tonni. (Siiski 8333 korda väiksem kogus kui Pariisis!)

Terased kodanikud on märganud, et poliitikute juures ilmneb märtsis-aprillis sama tendents kui mujal looduses: tuua päevavalgele (kolleegide) salamisi tehtut. Astronoomid hoiatavad aga: ka aprillis püsib libisemisoht!

Samuti kui meil oli mujalgi ilmaelu mitmekesine. Alpides jätkus laviinide aeg. Ka üks Eesti lumelaudur jättis valge surma küüsi oma elu, küll põhja pool, Hibiini mägedes.

Austraaliat ründas kaks võimsat troopilist tsüklonit, neist Larry-nimeline oli viienda, kõrgeima kategooria vääriline. 90% Queenslandi banaaniistandikest olla hävinud.

Tornaadosid möllas nii Ameerikas kui Euroopas. Hamburgi lõunaosas lükkas keeris ümber kolm kraanat, tappes kaks kraanajuhti. Välgud seiskasid rongiliikluse, elektriliinid katkesid, jättes ligi kolmandiku miljonit linlast päevaks vooluta. Viimati nähti tornaadot Saksamaal 2004. aasta juunis, kui too purustas kaks küla riigi idaosas.

Märts 2006. Pikalt püsinud talv muserdas ka talvituvaid luikesid. Linnugripi paanikast üle olla suutnud inimesed said linde toitmisega aidata.

Aprill 2006

Aprill polnudki seekord nii aprillitav, kui oleks võinud arvata. Temperatuurid püsisid enamasti plussis, mida just väga sageli meie jürikuudel ei juhtu.

Mõnes mõttes oli kuu aga täiesti tavaline: talvekülmadest rikutud teed-tänavad olid jubedad (lõhkusin auto tagasilla!), taevas oli hägune tolmust ja suitsust – just nii, nagu õige paljudel kevadetel on tavaks saanud.

Vaat üks asi läks küll ajalukku: Ruhnu sai Eesti kuulsaima karufantoomi hunniku omanikuks. Ka selle võiks vabalt muuseumi saata (sedapuhku küll loodus-, mitte kunstinäitusele).

Midagi on looduses juhtunud. Paari nädalaga registreeriti juba neli jääpangapõgenikku: üks karu ja kolm põtra. Imelik, et Vene press jättis kahe silma vahele õnnetu karu väljasaatmise (või topiseks tegemise) soovi! Kui oleks saarele sattunud näiteks lõvi, poleks britid seda küll teha lubanud. Tulnukas oleks ristitud vaid E-lioniks! (vrd e-valitsus, e-politsei, e-Lisa jne).

Teisest küljest – kogu viimase aja ilm on ju pärit Venemaalt. Sealne võimas kõrgrõhkkond seisis nagu ilmamiilits ees läänest siiapoole pürgivatele tsüklonikestele. Ja põllud aina kuivavad, kaevud tühjenevad, aasarohi ning seljanahk kärssab. Satelliidipiltidelt on näha, et hall põuasomp ning suits on pärit Peipsi-tagustest sadadest metsatulekahjudest. Kui meie püromaniakkide süüdatud poolteisest tuhandest kulupõlengust oli nädala eest kosmosest näha vaid nelja-viit, siis Venemaa (ja ka Läti idaosa) oli taevapiltidel punatäpiline kui sarlakihaige nahk.

Hea vähemalt, et meile suvitama saabunud rändlindudel pole seni täheldatud linnugrippi. Hirmul on suured silmad – teatrites võeti "Luikede järv" kavast välja täiesti asjatult!

Tavalisse grippi haigestunuid esines aprilli algul kõvasti, olid ju ilmad siis vihmased, lõrtsised, pilvi-

sed. Eesti keskmine õhutemperatuur oli esimesel kümmepäevakul küll kraadi võrra (2,4 °C) pikaajalisest keskmisest ehk normist kõrgem. Sama palju oli soojem ka teine dekaad, kuu lõpp aga üllatas soojalainega.

Kui EMHI-s võeti aprilli andmed kokku, siis selgus, et kuu keskmine tuli 4,9 °C (norm 3,3 °C). Soojem oli lõunapiiril (Võrus 6,1 °C), jääs püsinud Peipsi kaldal aga märksa jahedam (Mustvees 3 °C).

Väga olulisel päeval, jüripäeval oli ilm ilus ning kuiv. Pilistvere rahva tarkuse kohaselt peaks siis ka "sui ilus tulema". Hea, et ilm jahe püsis, nii et suplemisele mõelda ei saanud – siis ei lähe kõht karva.

Mullune jürikuu jäi põllumeestele meelde kui põuane, sel aastal oli olukord veidi parem, kuigi sademete kogus moodustas vaid 76% normist ehk 28 mm riigis. Üle normi said vett Vilsandi saar ja Ristna (53–57 mm), Valga jäi aga üpris kuivale (18 mm).

Päikesepaistet oli aprilli lõpul küllaga, isegi kuu kokkuvõttes tuli päikesega tunde normist enam. Neljal päeval möllasid ka magnettormid, mis küll tavakodanikule märkamata jäid. Ultraviolettkiirguse indeks jäi madalaks, nii et nahakõrvetajaid ei tohtinuks palju olla.

Aprillis meenutati ka teistsugust kiirgust: möödus 20 aastat, kui peaaegu oleks täitunud loosung "Rahulik aatom igasse Nõukogude kodusse!". See oli Tšernobõli-nimeline aatom.

Darwini linna Austraalias kavatses rünnata 5. kategooria vääriline troopiline tsüklon (orkaan) Monica. Linn alustas juba evakueerumist, sest mäletati hästi 22 aasta eest laastavalt möllanud Tracyt. Viimasel hetkel aga Monica leebus üsna tavaliseks troopiliseks tormiks ja valas aussidele kaela vaid kõvasti vihmavett. Oh üllatust: ei mingit sõimu osariigi ega linna võimudelt! Tänati vaid õnne, et kergelt pääseti.

Hiina sai aprillis kollase pealinna: Gobi kõrbest lähtunud tolmutormid jõudsid juba kaheksandat korda Pekingisse. 2001. aastal alustati nn suure rohelise Hiina müüri rajamist, mis loodetavasti peaks peatama põhjast ründavad liiva- ja tolmupilved.

Mai 2006

Öökülm lehekuul jätab õunad ussideta, väidab eesti rahvatarkus. Nii nagu talvine pakane inimesed maasikateta. Sel aastal see nii juhtuski. Õnneks vaid kohati.

Mai algab teatavasti volbriööga, mis tänavu nagu tavaliselt oli jahedavõitu. Nagu ilm Tartu tudengipäevadelgi. Teatavasti aga "saabub kevad Tartusse siis, kui Pirogovil saab püsti tõusmata kasti õlut ära juua" (J. Aaviksoo, Tartu PM, 26.04.05). Vähe oli karastunud tudengeid, kes riskisid aprillis teha taolisi ilmavaatlusi, sest alles kolmandal mail saabusid suvisemad päevad.

Mai meenutas paljus sügiskuud: algus oli väga soe, edasi hakkas ilm jahenema. Viimasel poolsajandil on lehekuu esimene kolmandik soojem olnud vaid kuuel aastal. Eesti keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati 12,5 °C normiks oleva 7,9 °C asemel. Ilm meil oli kaugelt kenam kui näiteks Kesk-Euroopas, kus aina valas vihma. Kodumaised põllu- ja metsamehed olid juba hädas põuailmingutega: 10 päevaga ei tulnud taevast alla pea tilkagi!

Õnneks hakkas mai teisel poolel sadama. Oli ka viimane aeg, tuleohuindeks jõudis kerkida kohati juba ülikõrgete numbriteni. Ei mäletagi, et see kunagi oleks ületanud 10 300 piiri nagu nüüd Valgamaal. Eriti ootasid vihma muidugi Sangla turbaraba põlengu kustutajad.

Kuu viimane kolmandik oli vihmane ning jahe. Üle kahe korra pikaajalisest dekaadi keskmisest rohkem said vett Ristna, Valga ja Võru. Mitmel pool esines öökülma.

Kui kuu ilmanäitajad kokku võeti, selgus, et asi polegi nii hull: riigi keskmiseks õhutemperatuuriks saadi 10,6 °C, mis on tsipake normi 9,9 °C-st kõrgem. Soojem oli lõuna pool (Valgas ja Võrus 11,5 °C), külma mere ääres aga jahedam (Ristnas 9,3 °C).

Vihmavee kuunormi sai täis vaid Võru (54 mm), üpris kuivale jäi seekord suvepealinn oma 14 millimeetriga.

Kevadest veel. Maiga lõppes meteoroloogiline kevad. Kolme kuu keskmine temperatuur oli Tartus 5,7 °C (norm 4,4 °C), millega jäädakse 55 viimase aasta seas hinnatavale 12. kohale.

Mai lõpus sadas Lõuna-Saksa-

maal lund. Kliimakonverentsile saabunud suverõivais brasiillased, nigeerlased ja hiinlased pidid kringliks külmuma – keskmistest soojanormidest oli ilm 10 kraadi külmem!

Juuni 2006

Juuni algul teatasid sünoptikud: suvi on silmapiiril. Aga sinna ta esialgu jäigi. Mandril sadas vihma ja rahet, õhusooja nappis. Esimese kümmepäevaku keskmine õhutemperatuur jäi kaks kraadi normile alla. Maapinna lähedal registreeriti mitmel pool öökülmagi.

Hea, et Metallica kontsert oli plaanitud kuu keskele – nood pelgasid ju hirmsasti niiskust. Külaliste tulēku ajaks oli Eestis juba südasuvine ilm: "soojuspumbad lükati meie jaoks käima", nagu kirjutati prognoosis. Isegi liig kõvasti, sest kohe algasid probleemid kuivusega.

Ilmast vaimustuses olid muidugi puhkajad, kes olid varunud juba sooje vammuseid, said need aga vahetada lõunamaisemate hõlstide vastu.

Ja muidugi parmud, keda tundus olevat kordi enam kui tavaliselt. Muudkui pikeerisid ning startisid inimkerelt, grill-lihatükk hambus. Enamikus Eestis ei kehti ilmselt Kuusalu kandi vanarahva tähelepanek, et kui enne jaanipäeva sajab, siis kaovad kõik parmud.

Pigem on nii, et kui enne jaani ei saja, algavad metsatulekahjud. Kuusalu suurpõlengu kustutajate tööd kergendasid jaanipäeva eelsed vihmahood. Austraalia kolleegide hinnangul on abi juba 5-millimeetrisest vihmast. See on aga kaunis tugev sahmakas.

Meteoroloogia ja hüdroloogia instituudi kodulehekülje külastatavus tõusis haripunkti 21. juunil. Mitte niivõrd astronoomilise suve saabumise puhul, kuivõrd seepärast, et tunti huvi just pühadeilma vastu.

Jaanilaupäev paistis silma selle poolest, et ei sõimatudki ilmataati, kui sadas mitmel pool ja mitmel korral. Vastupidi: oldi isegi tänulikud, et suur tuleoht taganes veidi ja võidi rahuga lõkkeid süüdata. Parim ilm olnud seekord Hiiumaal, kus vihm tuli ära juba eelmisel ööl.

Kas pole huvitav, et suvi algab põhjapoolkeral ametlikult alles 21. juuni paiku, sellal kui paljudes maades tähistatakse juba kesksuve?! (Muide, ka Shakespeare'i "Suveöö unenägu" oleks õigem tõlkida kui "Jaaniöö unenägu"!) Pööripäeva tähtsustamine olevat iseloomulik just põllupidajatele rahvastele.

Vanast ajast on käibel ka väljend: "Sinust saab asja, kui jaanipäeval külm ära ei võta!" Külmast oli ilm kaugel – kaks viimast juuni dekaadi olid kuni neli kraadi soojemad normist ehk pikaajalisest keskmisest. Viimasel poolel sajandil on Tartus soojem olnud vaid kolmel aastal!

Eesti riigi keskmiseks kuutemperatuuriks arvutati kena 16 °C (norm 14,5 °C). Kuum oli kagunurgas (Võrus 17,3 °C), jahedam loodes (Ristnas 13,7 °C).

Sademeid märgiti keskmiselt 42 mm tavalise 58 asemel. Kõige märjem koht oli seekord Pärnu (paljus tänu jaanilaupäeval valanud 42 mm-le), üpris kuivale jäi Ristna 9 millimeetriga.

Mälestusväärseks tegi möödunud juuni kõrge ultraviolettkiirguse tase. Uueks UV indeksi rekordiks mõõdeti 28. kuupäeval Tartu-Tõravere ilmajaamas 8,3 ühikut, eelmine tipptulemus 7,8 pärines aastast 1998.

Rekordi püstitamiseks olid kõik eeldused: maksimaalne Päikese kõrgus (ligi 50 °C), suhteliselt puhas atmosfäär (sinine taevas), keskmisest veidi õhem osoonikiht ning rünkpilved päikese lähedal. UV indeksi väärtused üle 7 ei ole meil just harvad – ka möödunud aasta juunis oli see nii 10 päeval. See, et säärastel keskpäevadel tuleks oma nahka hoida, on aga Kalevipojalegi selge!

Juuli 2006

"Ja talvel ennustas üks professor meile uut jääaega!", "Ja rikkurid sõitsid 10 tonni eest Vahemere maadesse puhkama!" – sääraselt kommenteeriti netiportaalides rahulolevalt juuli alguse ilmu.

Mida aeg edasi, seda enam hakati aga igatsema värskendavate vihmahoogude järele. Tõepoolest: kui sadaski, juhtus seda vähe, hooti ning laiguti. Mõnel päeval kahanes õhuniiskus kõrbetaoliseks, samas ületas temperatuur ajuti Brasiilia või Austraalia kõrgemaid näitajaid!

Paar kliimamuutuste stsenaariumi näevad ette, et Eesti nihkub oma ilmastikuga poole sajandiga kusa-

Suvi 2006. Rannapäev Pühajärvel.

gile Valgevene kanti. Ainult.

2006. aasta suvekuud meenutasid siinkandis hoopiski poolkõrbelisi Vahemere maid. Ei tahaks nagu uskudagi, et just juuli on keskeltläbi aasta kõige vihmasem kuu. Eriti kurb oli suvi saartel: Ristnas sadas kahe kuuga vaid 19 mm vihma (juulis10 mm), mis teeb vaid napi viiendiku normist ehk pikaajalisest keskmisest. Päris kuivale jäid heinakuul Virtsu ja Türi, kus tuli maha vaid ülinapp 3 mm, veidi päästsid sealset olukorda juuni vihmad (30 ja 39 mm).

Paljudes kohtades sadas vaid kahel päeval: seitsmevenna- (10. juuli) ja olevipäeval (29. juuli). Nagu paljudel aastatel, keeras ilm pärast vihma kuivale, mitte pikale sajule. Ainult et tol esimesel päeval viis äikesega kaasnenud pagi (või koguni väike tornaado?) Pühajärve puhkekeskusel ära katuse. Paar tundi enne piksetormi sai Tõravere ilmajaam trombihoiatuse: kohtusid ju kaks kontrastset õhumassi (veerand tunniga langes õhusoe 33 kraadilt 21-ni). Õnneks peale suure vihmavee (16 mm) seekord midagi muud kaela ei tulnud (täpselt 11 kuud varem lõhkus aga tõeline tornaado observatooriumi katuse!).

Kui EMHI tegi kuust kokkuvõtteid, selgus, et kogu Eesti keskmiseks sademetekoguseks saadi 18 mm ehk 23% normist. Tänu viimase kuupäeva valingule (38 mm!) sai esikoha Lääne-Nigula 51 millimeetriga, Tartu-Tõravere kogus kahe sahmakaga 33 mm.

Kuu lõpu vihmad leevendasid tuleohtu kogu Eestis. Põlvamaal kerkisid ohuindeksid vahepeal juba rekordiliste 20 000 lähedaste näitudeni (seitsmest tuhandest algab erakordselt suur tuleoht).

Kõrbema kippus ka peesitajate nahk: pea kogu kuu püsis ultravioolettkiirguse indeks üle 6. Kõik ei tea, et head neiud päevitavad bikiinides, halvad topless ja targad – varjus (kusagilt loetud tarkus). Päikest oli näha ligi poole rohkem kui tavaliselt.

Pole siis mingi ime, et õhutemperatuur püsis kõrge.

Eriti kuum oli esimene kümmepäevak: poole sajandi jooksul on see Tartus olnud soojem vaid 1973. aastal. Pool kraadi jäi puudu Eesti soojarekordist: 9. juulil mõõdeti Võrus 35,1°, üle 34° tõusis kuumanäit ka Valgas, Tõraveres ja Narva-Jõesuus.

Kogu riigi keskmiseks arvutati 18,8 °C, mis on normist 2,4 kraadi kõrgem. Kõige soojem oli Eesti kuumapoolus Võru (19,9 °C), jahedam oli Pandivere mägedes (Väike-Maarjas 18 °C).

Kuumus avaldas mõju kogu elanikkonnale: tänavail liikusid klaasistunud pilgul jalakäijad, teedel põrutasid autojuhid kraavi. Nägin, kuidas Tartus liinibuss ületas risttee punase tule all (pärast küll peatus – juhi jalg ilmselt hakkas värisema). Liiklusõnnetuste ja ilmaolude vahel on kindlasti tugevam seos kui nende ning Kuu faaside vahel (mille uurimiseks eraldati vist 90 000 krooni?). Pole siin aga midagi imestada – 6 aastat tagasi selgus 33 000 krooni eest, et Võrumaal on "kolme talu peremehed joodikuks kujunenud, sest nende majad on kõik ehitatud halva kiirgusväljaga paika" (PM 4.08.2000).

India finantspealinnas Mumbais (Bombays) uputas 3. juulil paduvihm suure osa linnast. Sealne loodusõnnetus aga ühendas linlasi, ei soodustanud kuritegevust, nagu juhtus New Orleansis mullu. Vähemalt kirjeldasid sealset olukorda just nii Helsingis-Espoos toimunud kliimakonverentsil India meteoroloogid.

5. juulil sai USA-s Sioux Fallsis riikliku autasu Judy perekond, kes on ilmavaatlusi teinud juba 1890. aastast. Üks pereliige, Sherman, saatis andmeid 62 aasta jooksul, ja seda iga päev!

August 2006

Augustid tahavad siinmail alati ajalukku minna. "August, see igavene august. See kummalistest kummalisim kuu," leidis juba Voldemar Panso.

Lõikuskuusse on sattunud Eesti kõige palavam päev (35,6 °C 11. augustil 1992 Võrus), kuivarekord Valgast (ei ainsatki piiska 2002. aastal), nn sajanditorm 1967. aastal, rida uputusi jne.

Inimesed olid suvel juba harjunud pideva põua ja suplussooja mereveega, nii et augusti alguse järsud ilmamuutused olid paljudele üllatuseks. Sünoptik Merike Merilaini sõnadega: "Usinad ilmamudelid arvutasid päeva jooksul neli korda uusi sajusummasid ning vihma esinemise aegu."

Kord rabas vihm ootamatult ehitajaid, kord kangestusid põhjarannikul suplejad talviselt külmas merevees. Viimast nähtust põhjustas süvaveekerge ehk apvelling – idakaare tuuled muutsid rannikuhoovuse suunda ning soojad pindmised veekihid kandusid avamerele. Asemele kerkis jäine 4 kuni 7- kraadine süvavesi.

Võrtsjärve ääres puhkajaid kimbutas teine häda. Nimelt oli seal veetase nii madalaks muutunud, et ujumissügavuseni jõudmiseks tuli võileib kaasa võtta. Kere läks vahepeal heledaks.

Nüüd küsimus mälumängureile: mille poolest sarnanes tänavu Jangtse jõgi Hiinas meie Emajõega? Vastus: mõlemad olid rekordiliselt madalad. Ja põhi paistiskätte mõlemal.

Augustis halastas ilmataat põlluja metsameestele. Aga ikka vaid kohati. Kohe kuu algul sai Pärnu kahe päevaga 46 mm vihma, seevastu 20 päevaga Narva vaid 2 ja Tallinn 10 mm. Üpris kuivale jäi seekord Kunda: 13 mm terve kuuga! Võrreldes näiteks Virtsu 96 millimeetriga oli see häbemata väike veekogus.

Eesti keskmiseks sademete hulgaks arvutati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis 52 mm, mis teeb 66% normist ehk pikaajalisest keskmisest. Pole kõige hullem näitaja.

Kõigi kolme suvekuu jooksul kokku tuli vihma keskmiselt 210 mm ehk 53% normist. Märjem kant oli Pärnu 180 mm-iga (91%), Kunda sai napi neljandiku ehk 50 mm.

Õhusooja üle ei võinud keegi nuriseda – Eesti keskmiseks rehkendati 17,4 °C (norm 15,4 °C).

Ka oli suvi kuum: Tartu pikaajalises mõõtereas (1865. aastast alates) 17,6 kraadiga üheksandal kohal! Kõigi nende kuude vältel püsis tuleoht metsades väga kõrge, alles septembri esimestel päevadel kadus Lääne-Virumaalt erakordse ohu hoiatus.

Sageli esines äikest – kuu teisel poolel pea iga päev kusagil. 29. augustil näiteks läks Riigikogu raksatades lõhki – pärast hääletustulemuste teatavaks tegemist käis ka taevas pauk. (Aga mitte nii mõjuvalt või õigel ajal kui 1376. aastal, mil täpne pikselöök otse valimiste majja mõjutas kardinale viima paavsti residentsi Avignonist tagasi Rooma. Ikkagi Jumala märk!)

Äikesetormidega kaasnesid tugevad tuuled – Paides murdusid puud ja lendasid katused. Trombiks ei saanud toda tormi siiski pidada, liialt lai oli tema tööfront.

Nagu ilmataadil viimastel aastatel tavaks, saatis ta piksetormi ka Göteborgi kohale just parajaks hetkeks ehk seekord EM kümnevõistluse ajaks.

Budapestis hukkus äikesetormis kolm inimest, vigastatuid oli üle 250. Linnavõimud eirasid sünoptikute hoiatusi.

Mitu Hiina provintsi sai tunda poole sajandi rängimat põuda. 18 miljonil inimesel ei jätkunud joogivettki. Ränkadest mussoonvihmadest põhjustatud maalihked tapsid sadu elanikke Nepalis, Indias ja Pakistanis.